

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

U. A.

Cím:

A Várban

Forrás:

Új Ember

Bp

1950. 5. 28

(hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

725.091

Idő

"1950"

Személy

Helyszám

Székesfővárosi házinyomda 1926 — 8891

A Várban

A VÁRBAN, amelynek utcáira az ostrom után sokáig dermedt csend borult, néhány hete megindult az újjépítés munkája. Allványok veszik körül a Várszínház öreg falait is a Színház-utcában. Ez az épület a főváros legrégibb kőszínháza volt, pedig eredetileg nem is színháznak szánták, hanem Isten házának. A karmelita atyák kezdték építtetni 1725-ben és a templom az akkori időkben rekordgyorsasággal, négy esztendő alatt el is készült. A belső berendezés munkája már lassan haladt előre, így a templomot csak 1763-ban szentelték fel. Két évtizedig szolgált az Úr dicsőségét és a budai polgárok szorgalmasan látogatták. Amikor 1782-ben II. József a szerzetesrendeket feloszlatta, bezárták a karmelita templom kapuját és a tornyát lebontották. 1784-ben újabb rendelkezésre a templomépületet színházzá alakították át. Az átalakítást Kempelen Farkas építész, a világhírű ezermester véggezte. A színházban először csak német társulat játszott, 1790-ben tartották meg benne az első magyar előadást. Az épület homlokzatán márványtábla őrzi emlékét annak, hogy Beethoven 1800 május 7-én itt hangversenyt adott. A színházat 1924-ben végleg bezárták.

Egyházi rendeltetésű épület volt a Várszínház szomszédságában álló épület, a hadtestparancsnokság volt székháza is, amely ma romokban áll. Ez eredetileg karmelita rendház volt. 1715-ben kezdték építeni és 1733-ra készült el. Ugyanabban az évben leégett, de hamarosan megint felépítették. A karmelita rendház is II. József szerzetesrendeket feloszlató intézkedésére került profán célok szolgálatába.

Ismerünk még több épületet a Vár mai területén, amelyeknek hajdan egyházi rendeltetésük volt, azután később háborúk dűlásában elpusztultak vagy más célok szolgálatába kerültek. Ilyen az Országház-utca 28., Uri-utca 49. számú átjáróház, amely a Klarissza apácák rendháza volt. Ezt a XVIII. század második felében építették, és II. József intézkedésére az országgyűlésnek adták át. 1784-ben átalakították a rendházat és az 1790—92-i és az 1807-i országgyűlések itt tartották. Az idők folyamán megrongálódott épületet 1928-ban Lechner Jenő tervét szerinti restaurálták és itt rendezték be a belügyminisztérium fogadótermeit. A legutóbbi ostromban ez az épület is erősen megrongálódott.

Egy régi budai templom, a Szent Péter-templom gótikus falára bukkantak az ostrom rombolásai után az Uri-utca 31. és 33. számú ház között.

Váradai Antal még több régi budai templom emlékét idézi fel egyik munkájában. Szerinte a régi királyi palotában volt alamizsnás Szent János temploma, Mátyás király épített hozzá klastromot. Drága kincse volt a templomnak egy ereklye, alamizsnás Szent János teste, amelyet Mátyás király kapott ajándékba a szultántól. Mohács után az ereklyét Pozsonyba vitték. A budai polgárok sokszoros sürgetésére a pápai szék engedélyével a szent testének jobb lábát levágták és Pozsonyból Budára hozták. Ezt az ereklyét ma is őrzik a Mátyás-templomban. Min-

den évben január 23-án tartják meg ünnepségét.

Nagy Lajos király korában épült a Pál-templom a mai Országház-utcában. Szomszédságában állt a pálosok régi kolostora. A Vár déli részén, az úgynevezett Kammer-Gebäude végében állt Szent Miklós egyháza, mellette dominikánus klastrom. A török háborúk alatt a templom és a kolostor elpusztult. A György-tér közepén állt a Zsigmond-templom, amelyet állítólag Zsigmond király építtetett cseh földről ideszakadt híveinek, akik részére a templomban cseh nyelvű istentiszteletet tartottak. Ez a templom is elpusztult a háborúk dűlásában. Még két templomot említ meg Váraai Antal, amelyek szintén elpusztultak: a mai Díszter közepén állt a Mária Magdolna-templom és a Szent György-téren a Szent György-templom. Ennek az utóbbinak a romjaiból a törökök állítólag hosszú sor bástyafalat építettek.

A Vár újult mozdulatlanságából most ébred új életre. A járóelő, ha útja arra viszi, megenyhülten néz a várbeli vén kövekre, amelyek lépten-nyomon őrzik emlékeit régmúlt időknek, Isten dicsősége buzgó szolgálatának.

U. A.